

A LAP ELŐFIZETÉSI ÁRA:

Egy évre	6 frt. — kr.
Fél évre	3 „ — „
Negyed évre	1 „ 50 „
Egyes szám ára	6 kr.
Külföldre egy évre	8 frt. — kr.

Ezen lap megjelenik
hetenkint kétszer:
vasárnap és csütörtökön.

SZÉKELYFÖLD.

Közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi hirlap,
a csikmegyei gazdasági egyesület hivatalos közlönye.

Hirdetések közlési díja:
minden egy hasábos 1 garmond
sorért vagy annak térfogatáért
4 kr. s minden egyszeri közlés
után 30 kr. bélyegdíj fizetendő.
Nagy és többször közlendő
hirdetményt a kiadóhivatal ár-
kedvezményben részesít.

A „Nyílttér“ rovatban
közlendő cikkek soronként
10 kr. díjért közöltetnek.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓ-HIVATAL:

Kézdivásárhelyt:

Szabó Albert könyvnyomdájában.

Csik-Szeredában:

T. Nagy Imre szerkesztő lakásán.

Székely-Udvarhelyt:

Dr. Káldéó Ferenc szerkesztő lakásán.

A lap tartalmát illető közlemények, valamint előfizetési pénzek, hirdetések, nyíltterek stb. mindhárom szerkesztőségben és kiadóhivatalban elfogadják.

A központi székely egyletről.

Budapest, jan. 18.

(Két cikk.)

II.

Ne mondja nekem cikkíró, hogy baj lenne, ha a székelyföld minden községében sok kender természeténél, mert épen a tömeges kendertermelés, közázttatókkal kapcsolatba hozva, képezhetne egy oly jövedelmi forrást, melyre a szegény székely népnek igen nagy szüksége van.

Egy fonógyár felállításának lehetősége attól függ: természetnek-e a székelyföldön oly sok kender, hogy abból egy fonógyár szükséglete fedezhető legyen; mindaddig, míg évenként 600—800 mázsa kender előállítani képesek nem vagyunk, egy fonógyár felállítása lehetetlen; mert ha például egy, a székelyföldön felállítandó fonógyárhoz a kender Budapestről kellene szállítani, az a gyár a szállítási költségek nagysága miatt fenn nem tartatná magát.

De fonógyár nélkül sem kell félni, hogy a székelyföldön termelt kender sok mennyisége miatt árcsökkenést szenvedjen, mert a szép kender általában, a székely kender pedig különösen kitűnő minősége miatt fogja magát kifizetni, ha nem is drágítja meg azt egy vagy több fonógyár nagy szükséglete.

A „Székelyföld“ tárczája.

Egy tébolyodott naplójából.

(Elbeszélés.)

Irtá: Káldéó Ferenc.

(Vége.)

Szórakozottan támolyogva érkeztem le a lépcsőn. Boszum hűtve volt; eleget tettem a meggyilkoltaknak. S mégis, mint ha valamit ott hagytam volna a mellett a szép halott mellett, mi eddig élni kénytetett, oly érzéketlenül, oly fásultan hagytam el a szobát.

Midőn a tágas, boltíves kapu alá érkeztem, akkor szállt le lováról az ezredes. Mellette lovon egy adjutáns s két alantast.

Megpillantottak.

Az ezredes arca elsápadt látmonon. Csak ekkor tekintettem magamra; ruhám véres volt; arcomhoz nyultam; ott is véres valék.

— Álljátok el a kaput! — kiáltá az ezredes — fogjátok el ez embert! — s kardot rántott.

Kábultságom, merevségem egyszerre eltűnt.

— Én nem akarok itt meghalni — villant át agyamon a gondolat. Ne lássam többé szép szülőföldemet messze nyúló pusztáival, égire szökő bérceivel?! Ne lássam azokat a bemohosodott kedves sirhantokat? ... Én nem akarok itt meghalni!

Én a szerkesztő urnak, az érdeklődők tájékoztatása végett, töképenesek megnevezésével szolgálhatok, kik hajlandóknak nyilatkoztak előttem egy gyárt felállítani, ha ki tudom hiteles adatokkal mutatni, hogy a székelyföldön legalább évi 600—800 mázsa kendertermelésre számítani lehet.

És itt hálás tér nyílik a közgazdasági előadók számára venni, hogy jelenleg hozzávetőleg mennyi kender terem meg a székelyföldön és kellő árfizetés mellett mennyire volna ezen termelés fokozható.

Áttérek már most a szövőszékekre. Cikkíró nem érti, miként lehessen a a székelyföldön a szövőszékeket iparaggá nevelni; az erre pazarolt fáradságot azért tartja fölöslegesnek, mert mai napság már gépekkel készítik elő a kender gyári kezelésre s nagy szövőgyárakban 300—400 orsó nyújtja a fonalat; s azon tényből, hogy most mesés olósó áron lehet fonalat előállítani, cikkíró azon következtetésre jut, hogy mindezen okokból a székelyföldön még mesterséges uton sem lehet a szövészetet meghonosítani.

Alig hittem a szememnek, midőn ezeket olvastam; úgy látszik, hogy valamint itthon Budapesten a székely egyesület körében, úgy otthon a székely-

földön is felfordult délibábszerű képek takarják el cikkíró szeme elől a rideg valóságot; pedig ideje, hogy ne ábrándozzunk, hanem fogadjuk el mi is más, nálunknál gazdagabb és műveltebb nemzetek közgazdasági elveit.

Én azt hiszem, hogy habár nem fizeti ki most magát a guzsalyon való kézi fonás, azon tényből, hogy sokkal olcsóbban lehet gyárilag, mint kézzel fonva, fonalat előállítani, nem az következik, mintha ezáltal a szövés meg volna nehezítve, sőt épen ellenkezőleg; miután egy kilogramm fonal gyárilag előállítva 1½ krajczárba kerül, guzsalyon pedig egy egész napon át sem képes egy ügyes női kéz ennyi fonalat előállítani: elmehet a székely nő dologra s keresményéből 1½ krajczárt fonalért adva, a többi pénzt nyereségnek tekintheti.

A fonógépek feltalálása tehát nem hátráltatja a szövészet meghonosítását, hanem elősegíti; nem szükséges ennél fogva a székelyföldön is a szövészetnek meghonosítását mesterséges uton és módon erőltetni; meghonosulhat az, mint házi ipar, mindenhol, a hol olcsón lehet fonalat előállítani, s miután — mint mondam — a múlt évi székely kenderrel a legszebb oroszországi kender sem versenyezhet, megérdemelne egy kis gondot, utánjárást és fáradsá-

got, hogy a kendertermelés a székelyföldön hatóságilag is támogatva, tömeges termelésé alakuljon át, s erre szükségessé a közázttatók.

Azért bízom benne, hogy a szövészetet a székelyföldön meg lehet honosítani, mert a föld alkalmas a kendertermelésre, mert egy fonógyár létrejöttelét csak idő kérdésének tartom s ott, a hol fonógyárak vannak, a szövészetnek azért kell meghonosulni, mert a fonógyárak tultermelés idejében szívesen osztanak ki fonalat hitelbe a népnek, hogy azt vászonná feldolgozhassa, s így a szövészet, mint házi ipar, fonógyárak közelében természetszerűen meg kell hogy honosuljon.

Azt tanácsolja ugyan cikkíró, hogy olyan házi ipart kell nálunk a székelyföldön megteremteni, melynek csirái már megvannak, melyhez más tőkebefektetés, mint idő és munka, nem kell; de a kendertermelés, kenderázttatást, szövészetet nem tartja ilyen foglalkozásnak; másféle ipar meghonosításától reméli, hogy ez az improduktív heverő erőknél munkát adva, jövőre a kenyérkeresetet mindnyájunkra nézve megkönnyítene; azonban bölcsen elhallgatja, hogy melyek azon iparágak, melyeket a kendertermeléssel és szövészetel csak összehasonlítani is képesek lehetnénk.

— Add meg magad! — rivalt rám az ezredes.

— Fogj el, ha tudsz!

Közelebb nyomultak; a két alantast elálta a kaput; kardjaik ott villogtak a kézben.

Szép pillantottam:

— Van menekülés!

Mikor a segédtsízt csapásra emelte karját, egy ugrással megkerültem lovát, a vágás elől lebukva.

A kapunál valék.

Mögöttem hallottam a tiszt káromlását, a mint lovát megsarkantyúzva, utánam iparkodott.

Egyik a két kapuőr közül vén, marcsona alak volt. Szitkozódva döfött felém kardjával. Nem talált.

A másik pillanatban megragadtam lova kantárszárát s egy irtóztató ökölcsapással föbe ütöttem. Lezuhan a lóról.

Egy ugrással nyeregbe szöktem ... Aztán hajrá, előre!

— Csak a város kapuját elérjem: jöhettek utánam.

Két lovas csörtetett mögöttem: az ezredes és segédje.

Egy hajsza Kiew nyílt utcáin! ... Keztem elemembe jönni. Az alkonyat is pártomon volt.

Két-három alak megpróbálta utamat elállítani; legázoltam őket. Paripám teljes erővel vágatott, habár éreztem, hogy csak charge-lóval rohanok.

Számítottam, hogy üldözőimnél nincs töltött fegyver; én átkutattam a nyereg pisztolytokjait; azok üresek voltak.

De számításomban csalódtam; a mint észrevettem, hogy a házak alacsonyabbak lesznek, hogy tehát a város vége felé közeledem: felemelkedtem nyergemben, viszanézve üldözőimre.

Az ezredes épen akkor emelte fel jobb-ját, pisztolyával rám célozva.

Ugy látszik, csak arra várt, hogy a szabadba érjünk.

Lövés azonban nem talált. Csak mintha lovam rohanása vesztett volna gyorsaságából s rögtön rá ballábával sántítani kezdett.

Közeledtek felém. És nálam nincs egy kard, nincs egy tör!

Elöl a segédtsízt nyargalt, kardjával verve lovát.

Most, alig pár ölnyi távolban, egy alakot pillantottam meg, két vezetéket tartva.

Mentve valék. Simon volt az.

— Pisztolyt, Simon! Célozz és tüzelj!

Lovam elnyargalt előtte, mikor egymás után két lövés dördült el, a mire üldözőim zaja megszűnt.

Csakhamar mellettem termett a hülovász:

— Lóra, uram! Ezeknek kiadtam a jussokat. Az első halva van; a másodikat csak lova alá tettem.

Vágtatva száguldottunk elé az éjszakában.

— Vártam az ifj' urat; majd megvett az Isten hidege ... De a lódobogás elvette fázásomat ... Felhúzott pisztolyokkal vártam az érkezőkre.

Tíz nap múlva ismét leborulhattam a drága hazai földre.

Itt akarok meghalni ...

Megdobban-e szívetek, ha arra gondoltok, hogy testetek idegen földbe temetnének el? Hogy ne legyen kéz, mely hazai földet dobjon kihűlt szívetek fölé ... Hogy ne azzal a gondolattal menjünk a hosszú álom elé, hogy szeretteink ott porladoznak mellettünk s elomló poraikkól a fölfakadó virág kikeletkor a mi sirunk hajtásával fog ölelkezni! Hogy a pásztor ki csendes alkonyatkor a temető felett eltereli nyáját, ne a mi ismerős, megszokott vidékünk danáit keseregje el furulyáján!? Nem fájna nektek a gondolat: eltemettetni idegen föld alá, idegen sírok között, hol még a járó-kelő szellő is nem a ti erdőitek édes illatával szárnyal, s hol az álmadozó, ki a temetőbe lép, nem az édes anyanyelv szavain sohajtozik ismeretlen érzés nyomása alatt!?

Nekem fájna idegen földben nyugodni. Itt akarok meghalni. Temesetek szeretteim közé!

Ha tehát a székely egylet létjogosultságát a központban más okokból, mint a melyeket cikkíró elősorol, kérdésessé tenni nem lehet, cikkíró rosszallása daczára is fennállhat, a mi természetesen nem zárja ki, hogy ha valaki más iparágak meghonosítását helyesebbnek tartja, azon fáradozzon; miután azonban cikkíró ezt nem teszi, vezércikkére csak azt mondhatjuk: rosszalni valamit, a nélkül, hogy jobbat állítanánk helyébe, nem nagy mesterség.

Egy székelyegyleti tag.

Országgyűlés. A képv. ház jan. 24-én megkezdte az uszortörvényjavaslat tárgyalását. A kóros állapotoknak megfelelő szükségessé rosz az eltemetett uszortörvények felelevenítése. A törvényjavaslatot általánosságban el fogja fogadni minden párt. Vita leginkább csak a körül lesz s a körül forgott eddig is, hogy miképp határozassék meg az uszora vétsége. A kamatmaximum megállapításával-e vagy a nélkül? Az előadói székéről Kőrössi Sándor a legmagasabb kamat megszabása ellen szölt. Komjáthy Béla ellenben a függetlenségi párt nevében a kamatmagasság megállapítása érdekében nyújtott be határozati javaslatot. Komjáthy nagy hatást keltett beszédének ama részével, melyben arról a terrorizmusról szölt, melyet a házbán a gyakorlati élettel nem számoló tudományos elmélettel szoktak üzni. Darányi Ignác a kamatmagasság megszabása ellen s a váltóképeség megszorítása mellett érvelt. Határozati javaslatot is nyújtott be, melyben a kormányt a váltótörvény revíziójának tanulmányozására kívánja utasítani. Károlyi Sándor gróf hitelviszonyairól tartott nagy figyelemmel hallgatott beszédet. Almásy Sándor a baj orvoslását nem törvénytől, hanem a társadalomtól várja. A vita folytatása elhalasztatott.

K.-Vásárhely egészségügyi viszonyairól. (Vége.)

Elfogulatlanul tekintve a dolgot, nem mondhatom, hogy csupán a szeszgyárak okozzák eme nagy halandóságot, mert egy más, nagyon fontos tényező is van, t. i. a hiányos építkezési rendszer. Engem, megvallom, meglepett eme különös építkezési mód, a lakházak ezen szerfelett való összefolása; hogy példát hozzak fel: a Csiszárók udvarán 60—70 lépésnyi hosszúságú téren 11 család lakik s némely helyeken oly kicsinyek az udvarok, hogy 3—4 ember alig fér meg rajtuk. De nemcsak a hely szűke, hanem a hiányos építkezés is igen káros befolyással van; így például, hogy egyebet ne említsek, némely helyt azt látam, hogy az ürüldék 50—60 lépésnyire vannak a lakházaktól.

A nyilvános épületeket, u. m. iskolákat, hivatalhelyiségeket megtekintve, úgy tapasztaltam, hogy ezek teljesen megfelelnek a kor kívánalmainak*). Ezekben oly szép tágas termeket találtam, hogy akár-mely nagy városnak is díszére válnának.

A temetőben is vizsgálódtam s itt feltűnőnek találtam a családi sírboltok hátrányos építését. Távol legyen tőlem, hogy valakinek kegyeletos érzelmeit sértsem, de az igazság érdekében ki kell mondanom, hogy e nagyszámú sírbolt kigőzölgése fellette káros befolyással van a közegészségügyre. A közönséges sírokat — mint értesültem — igen csekély időközönként újabb temetkezés végett kibontják. Az 1876. évi közegészségügyi törvényben ki van mondva, hogy a sírok csak 30—50 év után bontathók fel s itt a törvény ezen intézkedése merőben figyelmen kívül van hagyva. A síroknak eme gyakori felbontását is károsnak találtam.

Megnéztem azon helyet is, hol a marhákát levágni szokták s mondhatom, hogy az itt uralkodó rend és tisztaság kedvező benyomást tett rám. A mint értesültem, szokásban van itt, hogy az apróbb marhákát a háznál ölik le. Nézetem szerint ezelszerűbb volna ezeknek leölését is a vágóhidon

eszközölni, mert ezáltal is egygyel kevesebb lenne az ok, mely az utcák levegőjének megrontására befoly.

A városban szanaszét az általános tisztaságra nincs valami nagy gond fordítva. A szűk utcákban szorosan a lakházak mellé beékelt disznó-ólak, istállók megromtják a levegőt.

Kiküldetésem czélja, a mint már előbb is említém, az, hogy e városban a közegészségügyi viszonyokat s mindazon tényezőket, melyek erre nézve befolyással vannak, tanulmányozzam s javaslatot tegyek, hogy miképpen lehetne az itt mutatkozó bajokon segíteni. Mai összejövetelünk czélja az, hogy megtudjam, miszerint a tisztelt képviselőtestület minő intézkedések által véli orvosolni e bajokat. Az én nézetem erre nézve a következő:

1-ször. A szeszgyárak közül gyökeres reform s mindaz, mi a közegészségre káros befolyással van, eltávolítandó. Első sorban a N. J.-féle szeszgyár helyzetessék át egy most épen rendelkezés alatt álló helyre. A többi szeszgyárra nézve nem tartom helyesnek a kanalizálást, mert bármily jól készíttessék is, az átszivárgás mégis csak előbb-utóbb be fog következni; sokkal czelszerűbbnek tartom az alagsóvezést, mely szerint a szeszgyári kifolyások vascsöveken és egy szívó gép segítségével vezetnének el. Ezen cső a honvéd-, kertmege- és kovácsszeri utcán vonulna a Torja vizéig mintegy 740 méter hosszúságban és elvezetné a közbe eső összes szeszgyárak kifolyásait.

2-ször. Az építkezésre nézve véleményem az, hogy azon minden áron változtatni kell, még pedig úgy, hogy állapittassék meg egy bizonyos rendszer, mely évenkénti keresztül érvényre emeltessék. Az utcák több helyen átvágandók lennének, hogy a házak között nagyobb tér maradjon s meghatározatnék, hogy jövőre csak egy bizonyos távolságra lehet új épületet emelni.

3-ször. A Torja vizéből egy vízvezeték hozni a városban keresztül.

4-ször. Multhatatlanul szükséges egy kórház mielőbbi felállítása, annyiival inkább, mivel a közegészségügyi törvények előírják. Egy kisszerű kórház fenntartása nem kerülne nagy áldozatába a városnak, mert az ápolási díjak az egyeseken, családjaikon, vagy esetleg magán a községen, a hova való illetőségük a betegek; törvény szerint felhajthatók.

Dr. Géber ur beszéde a képviselőtestület és a nagyszámú hallgatóság által zajosán megjeleneztetett. Hozzászóltak még a tárgyhöz a következők:

Szotyori József telekkönyvvezető előadja, hogy a szeszgyárak kifolyásainak levezetésére, illetőleg a kanalizációra nézve már két hatóság által jóváhagyott határozat van s kérdi a doktor urat, hogy vajjon az ő nézetemegye-e ezen határozattal.

Dr. Géber nem tartja czelszerűnek. Id. Tóth István az alagsóvezést tartja czelszerűnek, a kanalis nem felel meg a czélnek.

Molnár Józsiás a szeszgyárak mellett levő hizlaldák kitépítését ajánlja.

Török Bálint első sorban szükségesnek látja a kisajátítási jognak a város részére leendő kieszközlését s ennek megszerzése után a lakások czelszerű berendezését, új utcák kivágását. Nemkülönbön felette szükséges Torja és Oroszfalu községek határától azon területeket, melyek közvetlen a város határa mellett fekszenek, s melyeknek nagyobb része amugy is kődi-vásárhelyi polgárok tulajdonát képezik, K.-Vásárhelyhez csatolni, hogy ezáltal az építkezés terjedhessen. A köztisztaságra nézve igen czelszerű lenne a Torja vizéből egy vízvezeték hozni a városban át. Ezen reformok keresztülvitelére állam-kölcsönt ajánl, mely 50—70 év alatt lenne törlesztendő.

Szöcs József polgármester mérnöki felvétel alapján a két kertmege-utczát ohajtja rendezni, mely felvétel szerint engedélyeztetnénk jövőre az építkezések, mi által azon cél lenne elérve, hogy minden nagyobb kiadások nélkül 30—50 év

alatt a lakás-viszonyok egészen átalakulnának.

Molnár Józsiás igen távolinak tartja a szabályozást s e helyett a perecznyi szükségén segitendő, kimondatni kéri, hogy a hizlaldák a város belterületéről kitelepítendők. Az építkezésre nézve meghatározatni kéri azon távolságot, melyben új épületet emelni szabad.

Dr. Géber az alagsóvezés mellett emel szözt, az teljesen megfelel a czélnek s a legezelszerűbb, mit egyelőre tenni lehet. Pártolja a szabályozást, a vízvezeték, a kisajátítást s az építkezési távolságra hozandó szabályozást.

Bartos Károly nem tartja kivethetőnek a kisajátítást, mert az roppant összeget igényel, de másfelől ez egy darázs-fészék, melybe bele nyulni igen nehéz. Elég-ségesnek tartja egyelőre, hogy az utcák tisztán tartására nagyobb gond fordittassék; pártolja az alagsóvezést s végül kéri a doktor urat, hogy a helyi viszonyoknak megfelelő jelentést tegyen a magas kormánytól.

Dr. Géber Bartos ellenvetéseire reflektálva, kinyilatkoztatja, hogy nem elég-séges az egészségre az utcák tisztán tartása, hanem első sorban egészséges lakásokra van szükség; még egyszer ajánlja a kisajátítást.

Eddig tartott a vitakozás s végre is a képviselőtestület nem tudott megállapodásra jutni s a reformok feletti határozást későbbre tartotta fenn magának.

A Romániába vándorlók figyelmebe!

Ezelőtt néhány héttel írtuk, hogy a délmagyarországi telepítvények ügyében lépéseket tettünk, hogy a letelepülhetés feltételei és más tájékoztató utmutatásoknak birtokába juthassunk. Most az „Ellenzék”-ben Vizoly Z. ur ugyane tárgyban és épen szerkesztőségünk megtalálása következtében írja a következő figyelmeztelő közleményt, melyet sietünk olvasóinknak bemutatni.

Ime a közlemény:

A pancsova-kubini telepítésekről.

Vizoly Z.

I.

Egy év óta kísérem a kérdést, mely ha csak félig is nyer kedvező megoldást — bizonyára nagy horderejű lesz, nemcsak ezer meg ezer család boldogítására, hanem magára az országra, a Végvidék magyarosítására nézve is.

A kérdés, melyről ez alkalommal, ha nem is a czélbeli ember tapasztalatai, de mindenesetre autopszia nyomán kívánok egy pár szözt szólni — rég képezi, úgy int-ra, mint extra, a diskusszió tárgyát. Előfordult ez nemcsak az érdekelt községek — első sorban Pancsova és Kubin — gyűlésein, hanem Torontálmegyének több márkálisan, sőt magában az országházban is több versen.

Szóltak e fontos ügyben szak- és nem szakértők, magyarok és idegen nemzetiségűek. Magáéva tette a nemzetgazdaságilag és a magyarság kérdését is egyaránt érintő ügyet a hetedik nagyhatalom, a sajtó is.

És mindezek daczára a telepítés kérdése ez ideig alig haladott túl az alphan. Ma is csak úgy tudjuk, mint két évvel ezelőtt, hogy vajjon magyarokat, tótokat vagy németeket fognak-e betelepíteni vagy ki mást?

A sok hozzáértési akaróra is ráillenek az: „Non omnes sancti, qui calcant limina templi” szavak.

De ez egyéb ügyeknél is így szokott történni és talán fölöslegesnek is fogják idézetemet tartani. Nem is teszem vala, ha a székely, vagy miként elég alaptalanul az újságok nevezik, a csángó-székely nép betelepítése oly gyakran szóban nem forog.

E kis bevezetés után nem látom fölöslegesnek, ha a betelepítendő helyek és elpusztult falvak történetéről dióhéjban egy-két vonást fölemlítek.

Hogy a Végvidéken egykor hatalmas magyarság lakott, s hogy a magyar írást a

bontófésűs czíril betűk csak később szoríták háttérbe, arról tanuságot tesz az idők megvesztegethetlen tanuja, a történelem. Az időkkel azonban megváltoztak nemcsak az emberek, hanem maga a föld is.

A vitéz főurak várai romba dültek és valahányszor lefelé fordított a halálangyala egy ősi czimert, mindannyiszor tovább röppent a magyarság génusza is, hogy ősi jogát átadja oly népnek, mely azt birni hivatatott nem volt. A preponderantiát a szerb eladta — még pedig örök áron — a németnek, kitől többé soha vissza nem nyerheti.

A hatalmas dominiumok pusztákká lettek, vagy visszazálltak a kincstárra. Utóbbi régebben még Mária Terézia alatt is megkísérlette a kanaáni birtokokat hasznosítani, betelepítvén azokat német, tót és egyéb nyelvű gyarmatosokkal.

Helyes volt-e eljárása, nem-e? ezt vitatni nem feladatom. Részemről megelégszem, ha elmondhatom, hogy Gizellaheim, Marienfeld, Gyurgyevó, Ivanova stb. tíz év előtt még hatalmas és virágzó községek, mai nap csak a kis gyermekek mappáján lelhetők föl, de a valóságban hírók-poruk sincsen, áldozatul estek az 1876-iki áradásoknak.

A Száva, Temes, leginkább a mindig haragos Duna hullámai nem kíméltek semmit és mindaddig nem nyugodtak, míg kézzel foghatólag be nem bizonyították a teremtés urának, hogy biz ők mindent gyűlölnék, mit az ember keze alkot. Menedéket bős haragok ellen, az úgy is nyomorultan épült védgátak mögött sem lelhetek.

Igy jutott Torontálmegyének 5000 legszorgalmasabb munkása, legfontosabb adófizetője koldusbotra. Ily állapotban várta a reménythozó tavasszal öt éven keresztül a nyomorult helyzetéből való fölszabadulását, jogos ügyének felkarolását.

Vége az ők sorsuk is jobbra fordult. Így történt, hogy a marienfeldi (most Hertelendifalva*) közigyűzőnek buzgólkodása következtében a m. kincstár — mint e tájon legnagyobb birtokos — a törvény értelmében az új és az előbbinél czelszerűbb ármentesítést elrendelve, teljhatalmu kormánybiztossá Nagy György szegedi kincstári-jószágigazgatót kiküldötte.

Az ő elnöklése és a pancsovai polgármester vezetése alatt az érdekelt községek nagy- és kisbirtokosai össze is ültek, hogy az ármentesítési szabályokat kidolgozva, azonnal munkához lássanak. A másfél millió frtnak 37 évi törlesztésre való fölvétele után az első kapavágás 1882. jun. 16-án meg is történt. Azóta foly a munka és bizton várható, hogy Hertelendifalvának eddig csak lassan folyt építése, tavasszal gőzerővel fog előrehaladni.

(Folytatása köv.)

A nevelés befolyása az egészségre.

(Folytatott a kézdívásárhelyi „Olvasó-egyesület” f. évi jan. 20-án tartott társasestélyén.)

(Folytatás.)

Gazdag családokban igen gyakran azt tapasztaljuk, hogy a gyermekek játékszerűl szolgálnak a szülőknek. Ugy bálnak velük, mint csecsebecsékkel, melyek szórakoztatják, de semmi komoly czállal nem bírnak. Ezen nevelési rendszernek természetesen az a káros következménye áll be, hogy a gyermekek elkényeztetnek, elpuhulnak, hogy szeszélyessékké, piperkőzőkké lesznek.

A művelt családok pedig gyermekeiket nem ritkán csupán az ész fejlesztésére szorítják, tekintet nélkül a testre és erejének gyarapítására. Az ilyen szülők azon téves hitben vannak, hogy ha gyermekeiket a zord időben szobában fogva tartják s minden kis szellőtől megóvják, már ezzel mindent megtettek gyermekük egészsége megóvása tekintetében. Pedig ellenkezőleg. Hisz épen arra kellene törekedniük, hogy ez óvószerkekre szükség se legyen, hogy a szervezetben rejlő ellenálló erő jusson érvényre az ártalmas külbefolyások ellen.

*) Hertelendi, Torontálm. főispánja, kinek a megye magyarisztában elévülhetlen érdemei vannak.

*) A községi leányiskola is?

A munkás és szegény osztálynál megépen a véletlenre van bízva a gyermek fejlődése és sorsa. Az általános elterjedt nevelés főhibája pedig abban áll, hogy igen sok esetben az ökológia szerint bánunk el a gyenge gyermekkel; t. i. a szülő nem azt érezteti gyermekével, hogy azért követel tőle engedelmességet, mert javát akarja, hanem mert általában akarátát kívánja érvényesíteni. Az ilyen nevelésben hiányzik az a vezéreszme, mely után a gyermek eligazodhatnék: mit szabad s mit nem tennie. Ezen alárendeltség megöli a gyermekben az itélőképességet, önállóságot; szolgaleket teremt, vagy pedig ellenszegülési vágyat ébreszt lelkében, mely minden erkölcsi kötelekeket felbont, s csak a rosszban találja kedvtelését. Ebből tehát világosan kitűnik, hogy nevelési rendszerünk majd egyoldalú, majd pedig épen nélkülözi az elvszerűséget. Nem szabad tehát szem elől tévesztelnünk a nevelésnek természetszerű fejlődését, mivel ez képezi alapját az élettannak, vagyis az éleltan által földerített tényeknek és igazságoknak.

Ezek után ismerkedjünk meg már most azon szabályokkal, melyeket gyermekeink nevelésénél szem előtt kell tartanunk, s melyeknek alkalmazásával magára az egészségre is nem kis mértékben folytathatunk be.

Azt mondja Boch Ernő Károly lipcei boncztanár az „Egészség négy könyve” című munkájában, hogy: „Különösen a nevelésre kell, hogy a szülő az első gyermekkorban fordítsa minden igyekezetét, mert a jónak és rosszának már ama korban vettetik meg alapja s ennél fogva az élet első három évét a nevelés legfontosabb szakaszának kell tartanunk.” Sajnos, t. hallgatóság, hogy a legtöbb szülő épen e korban vajmi kevés gondot fordít arra, hogy az ész- és természetszerű nevelés szerint járjon el; legtöbbször csak nézi s a gyermek fejlődését egészen a véletlenre hizza.

Vizsgáljuk meg tehát, hogy minő szabályokat tartunk szem előtt gyermekeink nevelése körül.

A csecsemőt arra a célra, hogy tagjai egyenesteg legyenek, oly szorosan pólyázzák be, hogy majdnem megmerevedik tőle. Épen az ellenkezőt kellene cselekedni. A kisdedit tag pólyákba kellene kötni, hogy légzésében ne gátoltassék és hogy izmai és csontjai fejlődésének érdekében tagjait is mozgathassa. Nem hiszem, hogy ne tapasztalták volna t. hallgatóim közül sokan, midőn a bepólyázott kis gyermeket a szoros kötelekek közül föloldották, mily vidor lett, mennyire nyílvánult benne az öröm, hogy a rablánczok közül kiszabadulhatott.

A szoptatást illetőleg épen semmi rendet sem követnek. Akár kell, akár nem, minden legkisebb sirásra szoptatják, a helyett, hogy kutatnák okát, miért sir a gyermek. Meglehet, hogy nem is éhes, talán a szűk pólyák szorítják, vagy más a baja, a min könnyű szerrel segíteni lehetne, de miután csupán a szoptatás módját ismerik s alkalmazzák a csitításra, nem is próbálnak más eszközt használni. Így lesz a gyermek nyálankká, később mértékletlenné, emésztő szerveinek s következőleg testerejének kárára. A mit továbbá a szopózacskóval művelnek, az már visszaélés a gyermek tehetetlenségével. Száját betömik, hogy ne sirhasson; a táplálással gnyut üznek, hogy gyomrát rontsák el vele.

Megfoghatatlannak tartom, hogy tudnak a szülők annyira ragaszkodni a ringatáshoz a gyermek elaltatásánál. A ringatás, valamint a himbálás, csak nyugtalanítja a gyermeket, s hosszas vesződség után inkább elkábítja, mintsem jótévi álmod hozna reá. Egyszerűbb s jobb, ha álmoság nyomja a gyermeket, kis ágyba, nem pedig böcsőbe fektetni. Vannak továbbá oly lelketlen szülők is, kik, hogy a gyermek sirása ne háborgassa, bódító máknedvet adnak a nehezen elalvó gyermeknek. Ezen bódító anyag nemcsak hogy a test idegzetét töri össze, hanem még a szellemre magára is romboló hatással van.

(Vége köv.)

Gyöngyösi István.

A székegyegylet marosvásárhelyi választmányának gyűlése.

Jegyzőkönyv, mely felvételte a székei közművelődési és közgazdasági egylet marosvásárhelyi és marostordamegyei választmányának Marosvásárhelyt tartott negyedik választmányi üléséről.

(Vége.)

Alelnöknek a vidéki választmányok hivatását helyesen érvényesítő indítványát vidéki választmányunk egyhangulag elfogadja és magáévá teszi. A központhoz való felterjesztését egyfelől a jegyzőkönyv felterjesztése, másfelől a külön felirat szerkesztésével alelnök és jegyző megbizatnak.

10.) Báró Apó Károly székegyegyleti elnökünk, ki egyszersmind a gazdasági egylet elnöke is, úgy lévén meggyőződve, hogy az alapszabályokkal nem ellenkezhettek, ha az egy irányban és egy célra, a székei érdekek elősegítésére, alakult egyletek egymást kölcsönösen támogatják: a maga részéről igéri, hogy a mennyiben a gazdasági egylet segítségére lehet a székegyegyletnek, közreműködend abban, hogy legyen segítségére; de ez alkalommal épen a székegyegylet segítségét, közvetítését kéri — a viszonzhatás reményében — a gazdasági egylet részére. Ugyanis ezelőtt már másfél évvel egyes gazdák körében eszközölt gyűjtésből 50 frt küldetett fel a nagyméltóságú m. kir. ipar-, földművelés- és kereskedelmi miniszteriumhoz, s ugyanakkor 50 frtot a küldeményhez egy-egy minta-szövművek költségére, s a 100 frt fel is küldetett, de sem a két szövművek nem érkezett maig sem meg, sem a megrendelésre és sürgetésre nem jött semmi válasz. Indítványozza tehát, hogy előbb magánuton, de ha szükség lenne reá, a székegyegylet központi választmányának közvetítésével is, szorgalmazza vidéki választmányunk a két szövműveknek, a beküldött díjért, minél előbb való leküldését.

Vidéki választmányunk örömmel fogadja a báró elnök azon ígéretét, hogy a velünk egy célra, a székei érdekek elősegítésére alakult maros-tordamegyei gazdasági egylet támogatását, segítségét egyletünk részére megnyerni igyekezend; a magunk részéről mi is igérjük, hogy a mi ben és mennyiben a velünk egy célra törekvő gazdasági egyletnek segítségére lehetünk, bármiben és bármikor szíves készséggel segítségére is leendünk; ez alkalommal is a megrendelt, de meg nem érkezett szövművek leküldésének a kereskedelmi miniszteriumnál való megsürgetése tárgyában megbizsa Sándor Kálmán jegyzőt, a ki okt. 15-ére a Petőfi-szobor leleplezésére Maros-Vásárhely sz. kir. város koszoruját felvinni, Budapestre utazik, hogy előbb magánuton, ha szükség lenne reá, a székegyegylet központi választmányának közvetítésével is, sürgesse meg a kereskedelmi miniszteriumnál a másfél évvel ezelőtt megrendelt, de maig is meg nem érkezett minta-szövművek minél előbb való leküldését.

Több tárgy nem lévén, a gyűlés az elnök éltetése mellett szétozolt s a jegyzőkönyv bezárattott és aláíratott.

Sándor Kálmán,
jegyző.

A korcsolya-bál.

Sz.-Udvarhely, január 20.

Tek. szerkesztő ur!

Jó gondolat volt az egylet bizottságától, rendezni egy bált. Ha már tisztességes módon nem lehetett jégre jutni az idén, legalább bálozza ki magát a „lengi fűrtű és lengő lábú ifjúság”, mint P. János nagybátyám szokta mondani.

No hiszen ki is tánczolta istenesen, mondhatom.

Az úgy volt elminázva, hogy estéli 8 órákor gyűlekezni kezdett a női rendezőség. Ez pedig magában egy olyan kis sokadalom, a mi kitett egy közepes periferiájú bali közönséget. Két fertály kilencz-kor megzendült az első csárdás s reggeli fél hét órákor még nem járta le az utolsó.

Szóval, igen jól sikerült az a bál. Természetesen, oroszlanrészre van abban Dr. Szabady Ferenczné lady patronessenek.

A rendezőség tapintatossága és ügybuzgalma csak szerencsés választást tett, midőn Szabady-nő nagyságára gondolt. Ily tiszre közkedveltségnek örvendő hölgyet szoktak választani, ki a társaságban oly helyet foglal, hogy emelhet a bál fényén, és ki személyes tulajdonai folytán képes minden varakozásnak megfelelni.

És mondhatom, tekintetes szerkesztő ur, a terem fénye, a díszítés keresetlen egyszerűsége bizonyára meglepett még engem is; pedig én még olyan korcsolyabálban is vettem részt, mit nyár derekán, júliusban rendeztek. 80—90 láng égött a falakon, a plafonon; a falak vörös, sárga és kék fonatu girlandokkal (székely szín) és zöld galyakkal valának díszítve, a középő nagy falon a korcsolyákból kirakott kolosszális nagy tánczrenddel, a mit Fegyverneki Sándor főhadnagy készített. Szemben azzal egyablakmélyedésben ugyancsak az egyesület színeiből alakított menyegyzet alatt emelkedett a lady patronesse trónusa, egy lefüggő rózsaszínű lámpa és 12 gyertya által megvilágítva.

Mielőtt tovább mennék, elmesélem az ott megjelent nők névsorát. Ha valakit kihagynék, bocsásson meg nekem az egész ország; nem vagyok se tánczos, se korcsolyás; hogy lehetne akkor erős memoriám? A női rendezők: Szabó Istvánné, Piskóti Boriska, Laukó Albertné, Konecz Árminné, Konecz nővérek, Kádbéő Etelka, Szabó Perzsi, Fodor Ilka, Kis nővérek; azonkívül ott láttam Dr. Császárnét, Héger Camillát, özv. Török Pálnét, Imreh Vilmat, Nagy Rózát, Steinburg Irént, a Drotteff k. a.-t., Zágóni Bertát, Dénezs Erzsit, Bednáz Hedviget, Kelemenét, Pfeiffer Jánosnét, Weigel Adolt, Császár Rózát, Kelemen Rózát, Dr. Kassay Albertnét, Stummernét, Szakács Mózesnét, Ugrom Istvánnét és egy pár olyant, a kit biz én nem is ismertem.

A jövedelemről semmi biztost nem mondhatok; azzal foglalkozzék más. Én csak azt jegyeztem meg, hogy mikor vége volt a hejje-hájjának, hát akkor a rendezőség jó nagy része (már reggel 9 óra is lehetett) sarkába állította a cigányt és rárontott nagy zenészőval a bálanya háztárára s azt se kérdezve, hogy „tölem-e, vagy tőled?” a nagy ebédlőn helyet vettek s folytatták a korhely mulatságot, mintha a menyébéli jó Isten a bálanyákat csak azért teremtette volna, hogy félálmból felveressék, borról gondoskodják, kávét főzessen és megvendégeljen minden elképzelhető szeretetreméltósággal egy kompániát, mely már diskurálni sem tud részint a miatt, mert elrekedt immár a szava, részint a miatt, mert már beleunt az apró szóba. Ott mulattak aztán álló délig, tanubizonyásául Szabady-nő nagyságának vendégszeretetéről és elpusztíthatlan kedvességéről.

Hanem hát farsang van s ez némileg menti e korhely csapat viselt dolgait.

Nemsokára ismét találkozunk.

Isten velünk addig!

Berti Állán.

Mindenféle.

— **Időjárás Háromszéken.** Az ideitől minálunk rendkívülségekben gazdag. A múlt év december havában gyakori esőzések és déli szelek olvasztották el az időnkint esett havat s oly lágy idők jártak, hogy a hőmérő ritkán emelkedett a R. 8°-on felül. Az olykor-olykor beállott hideg időt meleg tavaszi napok váltották fel. December havában volt eset, hogy 24 óra alatt a hőmérő 15 fokról 7-re esett, majd nagy hó hullott, majd meg esett és szivárvány tűnt fel az égbolton. Január már jobban viselte magát. Kemény tartós hideg állott be, hanem hó nélkül. A háromszéki síkságon végig tekintve, kivéve a hegyek alatt fekvő területeket, alig van hó s a vetések úgy állanak takaró nélkül, hidegnek és fagyos szeleknek kitéve, mi miatt már némely helyen sárgulni is kezdettek.

— **Csik-Szeredában** sok bajt okozott és sok visszaélésre adott alkalmat a hus- és szeszfogyasztási illetékek szedésénél és kezelésénél az a körülmény, hogy a város

végén Csütörtökfalván lakó két-három gazda közigazgatásilag Taplocza községéhez tartozván, ezen illetékekre nézve is oda tartoztak. Újabban azonban ezen illetékek tekintetében hatóságilag a városhoz csatoltattak; e miatt történt, hogy az egyik bekebelezett semmikép sem szokhatván meg az új fegyelmet, a husárlásnál a bevallott és eladott mennyiség közt hibát csinált a kréta körül, sőt a haszonbérleket, kik ezt felfedezték, kezében fejszével üdvözölte. Nagyobb baj azonban nem történt annál, mint a városkapitány, nálunk feltűnő erőlyel, az illető Sz. F.-et bekísértette a város házához. Ezt csak dicsekvésképen jegyeztük fel, hogy nálunk is valakit egyszer bekísértek ám, a ki nem engedelmeskedett; mert eddig úgy tudtuk, hogy a városkapitánynak nálunk csak az köteles engedelmeskedni, a ki akar és a ki jámbor.

— **Korcsolyasport.** Mindenhez szokni kell az embernek, még a jóhoz és kellemeshez is. A k.-vásárhelyi jégpályán az első két hétben alig lehetett naponként egy pár embert látni s csak a régi gárda tagjaiban élt a régi lelkesültség a korcsolyasport iránt. Hanem lassanként kezd az ifjúság hozzászokni e kedves időtöltéshez, s most már „zord időben, dühöngő szél között” mindig szép számú közönség lepi el tarka rajként a sima jég tükrét s kétszeres buzgalommal siet az elmulasztottakat helyre pótolni.

— **Udvarhelymegye** három képviselője Udvarhelyre érkezett e székei vasút tárgyában tartandó nagy értekezleten leendő részvétel végett. Munkálkodásukról meg fogunk emlékezni.

— **Felhívás.** A változatosság s a költségek lehető kevesbitése lebegett szemem előtt a k.-vásárhelyi „Stephanie” menház és háromszéki „Erzsébet” árvaleánynevelő intézet bárendező bizottságának akkor, midőn f. évi február 3-ára nevezett intézetek közös javára álarczos bál megtartását határozta el. Városunk és vidékünk áldozatkészségéből áll fenn nevezett két intézet; tagadhatlan, hogy jelentékeny összeggel járultak annak alapitójához a hazai mágánások és mágánások is. De, hogy rendeltetését híven betöltse, mulhatatlanul újabb áldozatot kíván lépten-nyomon s úgy tekinthetjük azt, mint édes gyermekünket, melyet hova-tovább fejleszteni, gyámoltani szent kötelességünk. A közönség jól tudja azt, hogy a kamatlábak leszállítása, a nép közös nyomorúsága miatt jelenleg intézetünk alig 960 frt költséget tud fedezni saját erejéből, a többi közadakozás- és más kegyadományokból kell beszereznünk. A 74 tagot számláló kezelő bizottság vállvetett erővel munkál ez intézetek szellemi és anyagi jólétén, s nincs jelenleg közöttük olyan, ki a tett alapitványon kívül évenként némi segélylyel ne járuljon. E tudatban egész bizalommal fordulunk a t. vidéki és városi közönséghez, méltóztatssék a kezelő bizottsági tagok jó példáját követve, f. évi február 3-án rendezendő álarczos tánczvigalmunkat kellő pártfogásban részesíteni. Áldozatuk jutalma meglesz nemcsak nekik nyugodt tudatában és az Istentől nyerendő áldásban és szerencsében. — A kiküldött bizottság az ügy érdekében megtesz mindent, s önzetlen munkássága csak úgy lesz kellően jutalmazva, ha e meggyében és városban minden igaz honfi meg-hozza e közös intézményünk iránt a méltán megvárható anyagi áldozatot. — Az álarczos bálra a meghívók ki lettek bocsátva, de részint a távolság, részint alkalomhiány miatt mindenféle elküldözhetők nem voltak. E körülmény szolgáljon mentségünkül és ne tartsa vissza a jótékony célra szánt állíreket. Szíves adományokat, felülízetéseket hálás köszönettel fogadunk s hírlapilag nyugtázunk. A maszk-öltözetek Kósa Mózes ur üzletében jutányos áron s nagy választékban kaphatók. Remélve, hogy felhívásunk nem lesz kiáltó szó a pusztában, mely tisztelettel kérjük újból is szíves támogatásukat. K.-Vásárhelytől. 1883. január 17. A rendező hölgybizottság nevében: Szócs József polgármester, bizottsági elnök, Benkő Gyula, bizottsági jegyző.

— **Hogy lehet a bort vízzé változtatni?** A csikszeredai szeszhaszonbérlek közelebb-

ről lefoglaltak egy nagy hordó csempészett bort. Megnézték a hordó tartalmát s le is pecsételték szigorúan a hordót. Hogy történt, hogy nem, mikor másnap a rendőrség közbejöttével megjelentek a bor konfiskálására s felbontották a pecsétet: a hordóban szép tiszta vizet találtak. Most a tulajdonos pert akar indítani a végzetes pecsételők ellen, mert a bort a végzetes pecsét hatása változtatta vízzé.

— A csiksomlyói olvasókör által f. hó 23-án rendezett estély fényesen sikerült. Közönség nagy számmal jelent meg. Szász Károly és Száva Károly L. „Nődvárás” című 1 felvonásos vígjátékát adták elő. Előadás után tánczra kerekedett a jókedvű közönség. A mulatságnak csak a reggel vetett véget.

— [Márkosfalváról írják lapunknak, hogy ott a község házában a következő ékes német felirat diszeleg: „Gemeindehaus”. Attól legkevésbé sem félünk, hogy e tősgyökeres magyar helységben e német felirat valami kárt okozna, de megtehetné az érdemes elöljáróság, hogy ama sötét mult utolsó emlékeit bemeszeltesse és a törvényben megállapított felirattal lássa el a község házat.

— A gyergyói első takarékpénztárnak a mult 1882. évben — a hozzánk beküldött évi zárszámadás szerint — 666,185 frt 88 kr évi forgalma és 18,015 frt 35 kr évi jövedelme volt.

— Kézdivásárhelyi J. ur, ki városszerzte ismeretes szelleműs ötleteiről, s kitől nem egy érdekes szellemi szikrát közöltünk lapunkban, közelebből eladott egy pár malacot s annak árát zsebre téve, betért egyik vendéglőbe, hogy a jó vásárt ősi szokás szerint megáldomássalja. Az áldomás egy kissé nagyra nőtte ki magát s a malacz ára szépen elment. Reggel felé pityókás állapotban haza menve, nejének legelső kérdése is az volt, hogy hát hol van a malaczok ára? Hah kedvesem, disznót, egy pompás disznót vettem vele. A feleség megnyugszik a dolgon s várja, hogy hazahajtsák a vásárolt állatot, hanem egész nap hiában várja. Végre megkérdezi férjét, hogy hát hol van a disznó? Hát nem láttad a reggel? hisz én magam hoztam haza.

— A sz. udvarhelyi ev. ref. collegium ifjúsága, zenekara és olvasó-egylete javára Székely-Udvarhelyt, 1883. febr. hó 3-ik napján a város háza termeiben zártkörű táncvigalmat rendez. Rendező bizottság: Solymossi Endre (tanár) elnök, Adam Endre, Bartha Gábor, Cseh József, Földes Tamás (pénztárnok), Jakabházy Zsigmond, Joós Elek, Kelemen János (jegyző), Szabó Gábor, Szabó Károly, Szentpály Kálmán, Zajzon János Gábor (ellenőr), Zajzon János, Beléj-pögy ára: 1 frt. Felülfizetéseket köszönettel vesz és hirlapilag nyugtázza a rendező bizottság. Jegyek előre válthatók Solymossi János ur gyógyszerárában és Gyertyánffy Gábor ur könyvkereskedésében, közvetlenül bál előtt a pénztárnál. Kik meghívott nem kaptak, de arra igényt tartanak, a bizottságnál reklamálják. Kezdeté 8 órakor.

— „Az Illem könyve”. A művelt izlés és tapintatos modor az élet különböző viszonyaihoz. A családi és társadalmi életben követendő illemszabályok kézikönyve. Hazai és külföldi művek felhasználásával írta Kalocsai Róza. A fenti cím alatt egy rendkívül díszes kiállítású mű kiadása indult meg, melynek előfizetési felhívásából tájékozottul a következőket közöljük: „Az Illem könyvével” az önművelődésnek egy hatalmas eszköztételek halmazát tartalmazza, hanem tárgyalja és fejtegeti a legnemesebb és legfenségebb eszméket, erkölcsi törvényeket lélektan alapon, és utal ezen szép és erkölcsnemesítő eszmék és tulajdonságok külső nyilvánulásaira. Szigorú logikával következtet a finom, tapintatos modor, az illő magaviseletről a lélek és szív nemes tulajdonságaira, vagy a helytelen magaviseletről az ellenkezőre. Kimutatni törekszik, hogy miket kövessünk és miktől órizkedjünk. Es teszi mind ezt egyszerű, érthető és vonzó iráylyal, népszerű modorban. Az „Illemszabályok” elnevezése alatt feltalálható benne az élet-tapasztalat, gyakorlati lélektan és külön-

sen a nevelés tan. Megleli itt az agg, minő tanácsosall boeassá utnak a nagyvilág küzdelmeibe gyermekét vagy unokáját. Hü barát, vezetőre talál az ifjú férfi, a serdülő leány, a házánál családja körében, társaságban, vagy künn a nagyvilág zajában. Szóval: mindenki és minden alkalomra hü barátot és hűséges tanácsadót találhat e könyvben. A mellett, bár az író nagyon sokat kitűnő külföldi írók műveiből vett át — az általános emberi igazságok minden nemzet kebelében ugyanazok — könyvünk minden ízében magyar. Magyar szellemben, egyszerűen szép magyar nyelven van írva. „Az illem könyve” díszes kiállításban körülbelül 16—18 öves füzetben fog megjelenni. Minden hónapban 2—3 füzet jelenik meg, úgy hogy az egész mű rövid néhány hónap alatt az előfizetők kezeiben lesz. Egy-egy füzet ára 30 kr. A teljes mű előfizetési ára 5 frt, mely összeg beküldése után a füzetek kéthetenként a mű teljes megjelenéséig bérmentve küldetnek. Az illem könyve bármely hazai könyvkereskedésben rendelhető meg — valamint egyes-nesen a kiadóhivatalnál (Révai testvérek könyvkiadóhivatala Budapest, IV. váczutca 11. szám.)

A legtöbb adót fizető csikmegyei bizottsági tagoknak az 1883. évre összeállított névjegyzéke.

Ifj. Vákár Gergely kereskedő (Gy.-Szt.-Miklós) 308 frt 97 kr. Balásy Lajos birtokos (K.-Impér) 296 frt 72 kr. Fodor Ignác birt. és ügyvéd (Várdotfalva) 294 frt 26 kr. Potóczy Antal birt. és kereskedő (Cs.-Szentgyörgy) 285 frt. Lázár Kajtán birt. és kereskedő (Kozmás) 269 frt 6 kr. Czifra Ferencz keresk. (Gy.-Szentmiklós) 245 frt 96 kr. Lázár János birt. és keresk. (Ditró) 236 frt 22 kr. Lukács Márton birt. és keresk. (Alfalu) 234 frt 23 kr. Merza Kristóf birt. és keresk. (Gy.-Szentmiklós) 225 frt 5 kr. Győrffy Ignác birt. és ügyv. (Cs.-Szereda) 212 frt 74 kr. Id. Avéd Kristóf birt. és kereskedő (Gy.-Szentmiklós) 209 frt 89 1/2 kr. Ifj. Erőss Elek birt. és ügyvéd (Cs.-Szereda) 204 frt 18 kr. Orel Máté ügyvéd (Gy.-Szentmiklós) 196 frt 54 kr. Zakariás János birt. és keresk. (Ditró) 192 frt 22 kr. Lázár Zakariás birt. és kereskedő (Gy.-Szentmiklós) 190 frt 77 kr. Filtcher Ede ügyvéd (Gy.-Szentmiklós) 181 frt 66 kr. Száva Lukács birt. és kereskedő (Cs.-Szereda) 178 frt 74 kr. Zakariás Lukács birtokos és kereskedő (Cs.-Szépviz) 174 frt 39 1/4 kr. Zakariás Iszák birtokos és kereskedő (Cs.-Szépviz) 174 frt 39 1/4 kr. Lázár László birtokos és kereskedő (K.-Altiz) 172 frt 25 kr. Szatmáry János gyógyszerész (Ditró) 165 frt 78 1/2 kr. Kiss János birt. és kereskedő (Remete) 165 frt 57 1/2 kr. János János birt. és keresk. (Gy.-Ujfalú) 165 frt 70 1/2 kr. Dobribán Gergely birt. és keresk. (Ditró) 162 frt 70 kr. Rozsdás Antal birt. és keresk. (Gy.-Szentmiklós) 162 frt 21 1/2 kr. Miklós Antal birt. és keresk. (Szarhegy) 161 frt 4 kr. Gróf Lázár Miklós birtokos (Szarhegy, Medgyesf.) 159 frt 49 1/2 kr. Dajbukát Dávid birt. és keresk. (Szépviz) 156 frt 60 1/2 kr. Id. Dobribán János birt. és kereskedő (Remete) 153 frt 69 1/2 kr. Karácson Alajos birt. és kereskedő (Gy.-Szentmiklós) 152 frt 50 kr. Száva Gergely birt. és keresk. (Ditró) 152 frt 45 1/2 kr. Fejér Miklós birt. és keresk. (Cs.-Szépviz) 151 frt 91 kr. Lázár Domokos birtokos (Csik-Szereda) 151 frt 28 kr. Ferenczy Balázs birtokos (Gy.-Szentmiklós) 149 frt 46 kr. Id. Dajbukát Antal birt. és keresk. (Csik-Szépviz) 149 frt 7 1/2 kr. Lázár Menyhért ügyvéd (Gy.-Szentmiklós) 145 frt 80 kr. Mikó Bálint birtokos (Zsögöd) 144 frt 97 kr. Ágoston Ágoston birtokos és keresk. (Csomafalva) 142 frt 17 1/2 kr. Riegel Antal birt. és könyvvezető (Borszék) 136 frt 63 kr. János Sándor birt. és törv. bíró (N.-Szeben) 133 frt 43 1/2 kr. Demeter Domokos kir. közjegyző (Gy.-Szentmiklós) 133 frt. Madár Antal törv. bíró (Cs.-Szereda) 131 frt 50 kr. Nagy Lajos főesp. plebános (Cs.-Szentgyörgy) 126 frt 16 kr. Pál Gergely birtokos (Gy.-Szentmiklós) 125 frt 98 kr. Ifj. Száva Kristóf birt. és keresk. (Cs.-Szépviz) 120 frt 9 kr. Jakabfy Ignác birt. és keresk. (Gy.-Alfalu) 120 frt 4 kr. Dankó Gyula gyógyszerész (Cs.-Szereda) 119 frt 95 kr. Boltresz József birt. és kereskedő (Károlyfalva) 119 frt 82 kr. Csiky Dénes ügyvéd (Gy.-Szentmiklós) 119 frt. Bocsan-czy Kristóf birt. és keresk. (Gy.-Szentmiklós) 118 frt 14 1/2 kr. Lukács János birt. és keresk. (Ditró) 117 frt 63 1/2 kr. Becze Antal birt. és alispán (Cs.-Szereda) 117 frt 50 kr. Dávid István birtokos (Cs.-Szereda) 115 frt 80 kr. Engel József birt. és keresk. (Cs.-Tölgyes) 115 frt 14 kr.

(Vége követk.)

Piaczi árak

		Kézdi-Vásárhely január 25.		Csik-Szereda január 24.		Sz. Udvarhely deczemb. 31.		Gy.-Sz.-Miklós január 20.	
		frt.	kr.	frt.	kr.	frt.	kr.	frt.	kr.
Hétfő	Buza) tiszta	6	80	6	20	9	10	6	—
	) elegy	5	50	4	50	—	—	5	50
	Rozs) tiszta	4	90	3	50	5	60	4	50
	) elegy	—	—	—	—	4	—	4	—
	Arpa) tiszta	3	20	—	—	4	56	4	—
	) elegy	—	—	—	—	—	—	3	75
	Zab	2	30	2	15	3	50	2	—
	Törökbuza	4	—	4	50	6	40	4	50
	Kása) köles	8	—	10	—	—	—	9	—
	) árpa	6	—	—	—	—	—	—	—
Kedd	Borsó	8	—	—	—	—	—	7	—
	Lenese	—	—	—	—	—	—	—	—
	Fuszulyka	—	—	5	—	5	—	6	—
	Lenmeg	—	—	—	—	—	—	10	—
	Kendermag	—	—	—	—	—	—	—	—
	Bükköny	—	—	—	—	5	—	—	—
	Pityóka	1	20	1	30	3	50	1	60
	Marhahus	—	36	—	32	—	40	—	32
	Disznóhus	—	40	—	40	—	48	—	48
	Juh-hus	—	24	—	20	—	—	—	24
Szerda	Szalona	—	80	—	80	—	72	—	70
	Fagygyu	—	32	—	42	—	36	—	40
	Malacz	1	—	—	90	—	—	1	10
	Lud	1	—	—	—	—	—	1	—
	Réceze	—	—	—	—	—	80	—	70
	Bárány) fejér	—	40	—	—	—	—	—	—
	) fekete	—	—	—	—	3	—	—	—
	Egy pár csirke	—	70	—	40	—	—	—	50
	10 tojás	—	20	—	15	—	13	—	25

Magy. kir. államvasutak keleti vonalának

MENETRENDJE

(Érvényes 1882. évi május 15-től.)

A Predeal—nagyvárad irány:

Állomások:

	Személy vonat 203. sz.	T. v. I. II. III. oszt.	óra és perc
Bukarestből	Indul	—	—
Predeal	—	—	—
Tömös	—	—	—
Brassó	Erk.	—	—
Földvár	Ind.	6.13	7.25
Apáca	—	6.52	8.01
Agostonfalva	—	7.23	9.33
Kóhalom	—	7.51	1.01
Héjasfalva	—	10.15	4.01
Szegesvár } vendéglő } Erk.	—	10.32	4.29
} Ind.	—	10.52	5.23
Medgyes	Ind.	12.06	8.10
Kapus } N.-Sze- } vendéglő } Erk.	—	12.24	8.38
} Ind.	—	12.30	9.50
Tövis } Elágazás } vendéglő } Erk.	—	2.06	12.49
} Ind.	—	2.26	2.18
Kocsárd } Elágazás } vend. } Erk.	—	3.24	4.09
} Indul	—	3.34	4.50
Kolozsvár vendéglő } Erk.	—	5.59	8.47
} Indul	—	6.28	8.20
Nagyvárad vendéglő } Erk.	—	11.04	—
} Indul	—	11.24	6.52
Budapest	Erkezik	8.21	—

A vastagabb keretbe nyomtatott számok az esti 6 órától reggeli 5 óra 59 perczig számított éjjeli időt jelentik.

A Nagyvárad—predeal irány:

Állomások:

	Személy vonat 204. sz.	T. v. I. II. III. oszt.	óra és perc
Budapest	Ind.	7.30	—
Nagyvárad (vend.)	Erk.	4.18	262
} Ind.	—	5.00	6.50
Kolozsvár	Erkezik	9.40	4.58
} Indul	—	10.14	8. —
Kocsárd (vend.) (elágazás) Erk.	—	12.38	11.43
} Indul	—	12.48	12.23
Tövis (vendéglő) (elágazás) Erk.	—	1.47	2.71
} Ind.	—	2.07	3. —
Kapus. (Elág. N.-Sze-) } Erk.	—	3.41	5.44
} Ind.	—	3.51	6.52
Medgyes	Ind.	4.11	7.72
Szegesvár (vendéglő) Erkezik	—	5.22	9.49
} Indul	—	5.32	10.33
Héjasfalva	—	5.50	11.15
Kóhalom	—	—	—
Agostonfalva	—	8.18	3.53
Apáca	—	8.51	4.41
Földvár	—	9.23	5.37
Brassó (vendéglő) Erkezik	—	10.02	6.48
Tömös	Indul	—	—
Predeal	—	—	—
Bukarest	Erkezik	—	—

Hivatalos árfolyamok a budapesti áru- és értéktőzsdén.

Január 26-án.

Magyar aranyárjádék	118.40
Magyar vasuti kölcsön	134.52
M. keleti vasuti államkötv. I. kibocs.	89.50
M. keleti vasuti államkötv. II. kibocs.	109.50
M. keleti vasuti államkötv. évi 1876	93.50
Magyar földterhermentesítési kötvény 9. 50	—
M. földterhermentesít. kötv. záradékkal	65. —
Temes-bánati földterherment. kötvény	97. —
Temes-bánati földt. kötv. záradékkal	95. —
Erdélyi földterhermentesítési kötvény	97.50
Magyar szőlődezmaváltási kötvény	98.50
Magyar nyerevény-sorsjegy kölcsön	113.50
Tiszasszabályozási és szegedi sorsjegy	108.75
Osztrák járadék papirban	77.20
Osztrák járadék aranyban	77.75
1860. államsorsjegyek	95.75
Osztrák-magyar bankrészvény	130. —
Magyar hitelbank-részvény	830. —
Osztrák hitelintézet-részvény	274. —
Cs. és kir. arany	5.64
20 frankos arany	9.51
Német birodalmi márka	58.75
London (2 havi váltókért)	119.90
Magyar papírjárjádék	84.90

Felelős szerkesztők:

T. Nagy Imre, Dr. Kádbó Ferencz,
Ifj. Dobay János.
Kiadó tulajdonos:
Szabó Albert.

Hirdetmény.

Méltóságos br. Apor Károly ur-nak csiklázárfalvi udvarában egy 3 éves szép **tenyészbika** eladó. Értekezhetni alattirttal.

Csik-Lázárfalván, 1883. jan. 17.

Ábrahám János,
udvarbíró.

gógódva és szomorúan

tekint némely beteg a jövő elé, mert eddigelé mindent eredménytelenül használt. Mindenkinek, különösen pedig az ilyen szenvedőknek, melegen ajánlható a „Betegbarát” czi-

mű könyvecske, mert abban bőséges bizonyítékait találják annak, hogy a nehéz beteg is a megfelelő gyógyszer alkalmazása által szenvedéseitől megszabadult, vagy legalább is enyhülést szerzett. A „Betegbarát” kívánatra Gorischek K. egyetemi könyvtáros által (Bécs, I. Istvánér 6. sz.) ingyen küldetik meg, úgy hogy a megrendelőnek csak a levelezőlappért kell 2 krt kiadnia.

6*